

Jaarverslag 2025

Steden maken het verschil!

Stedennetwerk
G40

Voorwoord

Terugkijkend op 2025 zien we een jaar waarin steden opnieuw midden in de maatschappelijke en bestuurlijke werkelijkheid stonden. Een jaar van politieke beweging. Van een demissionair kabinet, nieuwe Tweede Kamerverkiezingen en de aanloop naar een nieuwe kabinetsperiode. Maar ook een jaar waarin de vragen van inwoners dichtbij en concreet bleven. Over hun dagelijks bestaan, hun buurt en hun vertrouwen in de overheid.

De stad is de plek waar landelijke keuzes praktijk worden. In wijken, bij ondernemers, in zorgnetwerken en aan de balie van het stadhuis. Daar blijkt telkens weer dat beleid alleen werkt als het uitvoerbaar is. En dat oplossingen vragen om samenhang. Tussen sociaal, fysiek en economisch beleid. Tussen stad en regio. En tussen gemeenten en het Rijk.

Als G40 hebben we in 2025 juist daarop ingezet. We hebben kennis gedeeld, praktijkervaringen bij elkaar gebracht en onze gezamenlijke boodschap onder de aandacht gebracht in Den Haag. Tijdens de netwerkdagen in Hoorn, Oss, Schiedam, Tilburg en Maastricht brachten bestuurders en ambtenaren de stedelijke praktijk bij elkaar: wat er speelt, wat werkt en welke oplossingen steden kunnen bijdragen. Over ruimte om te bouwen, te werken, te verduurzamen en samen te leven. En over de randvoorwaarden die daarvoor nodig zijn.

Ook in een jaar met veel politieke dynamiek zijn we blijven bouwen aan samenwerking. Met Kamerleden, departementen, bewindspersonen, maatschappelijke partners en andere netwerken. Niet alleen om zorgen te delen, maar vooral om te laten zien wat steden kunnen bijdragen.

Met kennis van de praktijk. Met concrete voorbeelden. En met de overtuiging dat sterke steden onmisbaar zijn voor een sterk Nederland. Dat is de kracht van de G40. We verbinden, agenderen en leren van elkaar. En we blijven werken aan steden waar mensen perspectief hebben. Constructief, vasthoudend en met de blik op de praktijk.

Paul Depla, voorzitter G40 Stedennetwerk

Belangenbehartiging door de G40 (Public Affairs en Lobby)

Als netwerk hebben we in 2025 stevig gewerkt aan de belangenbehartiging van en door steden. Richting de Tweede Kamerverkiezingen hebben we onze stedelijke boodschappen gedeeld met partijprogramma commissies. Tijdens de formatiefase hebben we G40-inbreng verstuurd aan de formateurs en formerende partijen voor het coalitieakkoord.

De Tweede Kamerfracties hebben allemaal een bord met een G40-boodschap ontvangen na de installatie van nieuwe Kamerleden met de uitnodiging onze steden te bezoeken. Deze borden zijn tijdens de G40 Prinsjesdagontmoeting door collegeleden uit G40-steden geschreven en gefotografeerd met een oproep aan Kamerleden om zich in te zetten voor stedelijke opgaven.

Binnen de pijlers en themagroepen is verder gewerkt aan de lobby-prioriteiten van de G40 Public Affairs Agenda: leefbare wijken met een gezond thuis voor iedereen, een sterke regionale economie, en betaalbare en betrouwbare schone energie. Dit is gedaan door kennis, ervaringen en standpunten over deze thema's uit te wisselen in contact met departementen, kabinet en parlement. Zoals in mei een gesprek heeft plaatsgevonden met de minister van BZK over de rol van steden en een G40-werkbezoek van de VRO-minister aan Delft over de wet Versterking regie op volkshuisvesting. Ook is er op meerdere thema's gezamenlijk opgetrokken met de VNG en andere gemeentelijke netwerken en G40-partners richting de Tweede Kamer en ministeries. Zo is er op initiatief van de G40 een ontbijtsessie over gemeentefinanciën georganiseerd in het voorjaar. Met de VNG is samengewerkt aan diverse inbrengen voor Tweede Kamerdebatten en waar nodig vanuit de G40 zelf. Zo is de Stimuleringsregeling aardgasvrije huurwoningen heropend

mede op initiatief van de themagroep Duurzaamheid. Vanuit de Sociale Pijler zijn verschillende position papers voor Tweede Kamerdebatten onder de aandacht gebracht bij Kamerwoordvoerders.

Ook waren er initiatieven om onderwerpen op de nationale agenda te krijgen of samen met het Rijk uitgevoerd te krijgen. Mede dankzij de pijler Economie en Werk kreeg 'ruimte voor werk' een rol in de Nota Ruimte en werd de pilot regionale ondersteuning MKB in 2025 van 6 naar 20 regio's uitgebreid door het ministerie.

Lees meer over deze en andere voorbeelden van belangenbehartiging in dit jaarverslag bij de pijlers en themagroepen, als ook in het actualiteitsoverzicht van de G40-website.

Netwerkdagen 2025

In 2025 organiseerden we bestuurlijke netwerkdagen in Hoorn, Schiedam en Tilburg, en ambtelijke netwerkdagen in Oss en Maastricht. De dagen hebben grofweg de volgende opbouw: een plenaire opening met een thema en een blik op de actualiteit, twee rondes waarin in kleiner gezelschap onderwerpen worden behandeld, presentaties uit de gaststad, stadswandelingen en veel netwerk mogelijkheden.

In Hoorn (20 februari) was het thema: 'Investeren in sterke steden en regio's', met inleidingen van Marjolein Jansen (DG ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening) en Frank van Oort (hoogleraar stedelijke en regionale economie Erasmus University Rotterdam). De G40-bestuurders gingen met hen in gesprek en leverden input voor de concept-Nota Ruimte. Dat gebeurde ook in een gesprek over samen

Thema in Schiedam (4 juni): 'Wij zijn de stad; de koppeling van economische en sociale ontwikkeling'. Journalist en planoloog Floor Milikowski bood volop inspiratie; laat zien wat er van onderop kan. We maakten kennis met Schiedam: Samenleven in een kleurrijk Schiedam, integrale aanpak armoede, sport, het SchieDistrict, het Nationaal Programma Leefbaarheid en Leiligheid. Ook was er aandacht voor de ruimtelijk-economische ontwikkelstrategie voor stedelijk Nederland, circulaire economie van ambitie naar uitvoering en een collectieve aanpak energie en warmte, het welzijn van senioren, huisvesting bijzondere doelgroepen en huizen voor zorg en veiligheid.

We waren twee dagen te gast in Tilburg, de stad van iedereen (25 en 26 september). Een openingsdebat met Liesbeth Spies (Aedes) en Joyce Sylvester (Staatscommissie tegen Racisme en Discriminatie). De eerste dag pijlervergaderingen; fysiek met rijksbouwmeester Francesco Veen-

slim naar sociaal duurzame wijken. Andere deelsessies: arbeidsmarkt, dakloze migranten, het Zorgakkoord, de hervormingsagenda Jeugd, slim met stroom, stadslogistiek en digital twins, ruimte voor werken in de stedelijke praktijk, de maatschappelijke waarde van cultuur, samenwerken in de asielketen, criminele inmenging in de zorg, de pijn van het financieel ravijn en regionale samenwerking.

Thema in Oss (19 maart): 'De ondernemende stad, de samenwerkende overheid'. Veel presentaties uit Oss; de ondernemende campus, spoorzone-ontwikkeling, proeftuin leefbare wijken en de human capital agenda. We bezochten de campus en de opvanglocatie Thuis in Oss. De ambtenaren gingen in gesprek over de citydeal Dynamische binnensteden en de ruimtelijk economische visie van het ministerie van EZ. Ook aandacht voor de asielketen, onderwijs, welzijn en ouderen, datage driven gebiedsontwikkeling, Europa en financiën.

stra, sociaal met de Trendstudie van Platform31 en economie met Judith Uitermark (ministerie van EZ) en Floor Vermeulen (Netwerk Kennis-steden Nederland). Daarna stadssafari's. De tweede dag opende met stadshoogleraar Ton Wilthagen over de arbeidsmarkt als achilleshiel van de economie. Deelsessies: Samen sterk voor gelijke kansen voor ieder kind, handelingsperspectief gezonde en sociale omgeving, datagedreven gebiedsontwikkeling, een pact voor vitale binnensteden, financiën, interbestuurlijke samenwerking met hoogleraar Martijn Groenleer.

In Maastricht (20 november) was het hoofdthema lobby met een inleiding van politiek columnist Mark Thiessen. De primeur van de nieuwe Atlas Nederlandse gemeenten was voor de G40. Deelsessies over opgavegericht werken, stedelijke transformatie in de praktijk, asiel en werk, gebiedsgerichte aanpak dementie, stadslogistiek en deelmobiliteit, en een afsluiting met de themagroep Europa, relevant voor alle G40-thema's!

Pijler Economie en Werk

Een sterke stedelijke economie als basis voor brede welvaart

De pijler Economie en Werk ging in 2025 door op de in 2022 ingeslagen weg met de thema's ruimte voor economie, de sterke keten van leren, werken en ondernemen, en de dienstverlening aan het MKB. De steden leerden van elkaar, ontwikkelden nieuwe werkwijzen, werkten samen met landelijke stakeholders en behartigden gezamenlijk belangen in Den Haag. De pijler leverde een bijdrage aan het G40-position paper 'Investeer in de kracht van steden', dat in de zomer van 2025 verscheen, met als belangrijke aandachtspunten:

- Ruimte bieden voor economie, transformatie van binnesteden en bedrijventerreinen
- Dienstverlening aan het MKB, bouwen aan sterke regionale eco-systemen
- een wendbare en vitale beroepsbevolking
- een inclusieve arbeidsmarkt.

In samenwerking met de andere pijlers ook aandacht voor de integrale verstedelijkingsopgave (inclusief werken), de aanpak van netcongestie, betaalbare energie en grip op arbeidsmigratie.

Actief in landelijke samenwerkingverbanden

De voorzitters van de themagroepen zijn actief in landelijke samenwerkingsverbanden. Yvonne Salvino participeert met Paul Guldemonnd in de Actieagenda MKB-dienstverlening, de pilot breidde in 2026 uit van 6 naar 18 regio's. Maarten Burggraaf bleef actief in de landelijke Retail-

agenda. Pijlervoorzitter Frank den Brok was delegatieleider van de VNG in het bestuurlijk overleg ruimte voor werk met de ministeries van EZ, VRO, IenW, KGG en IPO. 'Ruimte voor werk' kreeg een prominente plek in de concept-Nota Ruimte. Carine Bloemhoff en Raymond Wanders zijn actief in landelijke gremia over werk. Nieuwe regionale werkcentra gingen van start, en de Tweede Kamer onderschreef het belang van regionale scholingsfondsen. De G40 constateerde weinig voortgang in de fundamentele herziening van de Participatiewet en te weinig grip op de negatieve aspecten rond arbeidsmigratie.

Netwerkbijeenkomsten

De pijler Economie en Werk leverde een actieve bijdrage aan de drie bestuurlijke en twee ambtelijke netwerkdagen die in 2025 werden georganiseerd.

Tijdens de bestuurlijke netwerkdag in Hoorn stond ruimtelijk-economische ontwikkeling prominent op de agenda met een plenaire inleiding van Frank van Oort (Erasmus University Rotterdam) over de centrale rol van steden in de regionale economie. De wethouders economie en werk gingen in gesprek met de opstellers van de Nota Ruimte over het voorkomen van een disbalans tussen wonen en werken, het belang van innovatie en bereikbaarheid en ruimte voor circulaire economie. In Hoorn spraken we ook over de onderwerpen arbeidsmigratie en uitbuiting, slim met stroom, stadslogistiek en ruimte voor werken in de stedelijke praktijk.

De ruimtelijk-economische ontwikkelstrategie kreeg een vervolg tijdens de ambtelijke netwerkdag in Oss en de bestuurlijke netwerkdag in Schiedam.

In Schiedam spraken de wethouders van de pijler met Henri de Groot (VU) over de ruimtelijk-economische ontwikkelstrategie voor stedelijk Nederland en over de krachtenbundeling circulaire economie.

In Tilburg waren Judith Uitermark (directeur ministerie van EZ regio en ruimte) en Floor Vermeulen (Netwerk Kennissteden Nederland) te gast in onze pijlervergadering. Ook gingen we op stadssafari naar de innovaties in de economie van Tilburg.

‘De arbeidsmarkt als achilleshiel voor brede welvaart’ was het hoofdthema van de tweede dag in Tilburg met een inspirerende inleiding van Ton Wilthagen. We hebben meerdere mogelijkheden om arbeidsmarkttekorten aan te pakken, maar krapte is ook kiezen. In een kleinere sessie werd doorgesproken over de inclusieve arbeidsmarkt. Ook aan de orde kwamen het Pact voor de binnenstad en de G40-samenwerking op stadslogistiek.

Ambtelijk vergaderde de pijler vijf keer in MS teams.

Bestendiging samenwerking met de VNG

De voorzitters van de G40-themagroepen zijn actief in de relevante VNG commissies: Yvonne Salvino en Frank den Brok in de commissie EKEM, Carine Bloemhoff en Raymond Wanders in de commissie PSI en Maarten Burggraaf in de commissie RWM.

MKB en economische vernieuwing

In 2025 is de pilot regionale MKB-dienstverlening geadopteerd door het ministerie van EZ. In 2024 zijn op initiatief van de G40 zes regio's

gestart. Inmiddels zijn er twintig regio's bezig met deze aanpak, zowel de pioniers als de nieuwkomers. Doel is de ondersteuning van het brede MKB bij het toekomstbestendig maken van hun bedrijf. Het MKB in onze steden maakt nog onvoldoende gebruik van de ondersteuningsmogelijkheden van de landelijke Actieagenda MKB dienstverlening. Het gaat om 355.000 bedrijven met meer dan tien werknemers, samen 1,5 miljoen inwoners.

De MKB-ecosysteem aanpak wordt uitgewerkt samen met landelijke partners zoals Kamers van Koophandel, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, MKB Nederland en de VNG. Om het brede MKB te bereiken zijn drie fundamentele omslagen nodig; activering van de vraag, vereenvoudiging van de dienstverlening en verbeterde samenwerking tussen stakeholders in de publieke dienstverlening. De uitvoering steunt op vier pijlers:

1. Ondernemers-communities versterken, ondernemers leren het meest van elkaar.
2. Een aanbod dat beter aansluit bij de vraag en overzichtelijk is voor ondernemers.
3. Structurele financiering op basis van prestaties, een slimmere inzet van het overheidsgeld dat voor innovatie beschikbaar is.
4. Meer focus op impact en verantwoording. Door de aanpak kan het geld dat beschikbaar is, beter worden ingezet voor de ondersteuning van transitie in ons brede MKB.

Sterke Keten van participatie, leren, werken en ondernemen

De hoofdonderwerpen in het Werkplan 2025 van de themagroep waren werk & bestaanszekerheid (vereenvoudiging regels, het kunnen bieden van maatwerk), de vernieuwing van de Participatiewet, de realisatie van de nieuwe arbeidsmarktinfrastuctuur (regionale werkcentra), arbeidsmigratie en de doorontwikkeling van de sociaal ontwikkelbedrijven.

De themagroep organiseerde bijeenkomsten tijdens de G40-netwerkdagen. In Hoorn discussieerden we over arbeidsmigratie en hoe gemeenten meer grip kunnen krijgen op ongewenste ontwikkelingen. In Tilburg spraken we met Ton Wilthagen over hoe de inclusieve arbeidsmarkt het nieuwe normaal kan worden. De themagroep vergaderde drie keer via MS Teams. In maart bespraken we de vernieuwing van de Participatiewet met het ministerie van SZW en de VNG. In mei bespraken we de nieuwe wet Van school naar duurzaam werk met het ministerie van SZW en de MBO-raad. Centrumgemeenten van arbeidsmarktregio's krijgen een leidende rol in het opstellen van een regionaal programma. In oktober besprak de themagroep verschillende actualiteiten en de voorbereiding op de Top Bestaanszekerheid.

Ambtelijk werd de themagroep aangestuurd door strategisch adviseurs van Apeldoorn, Groningen, Emmen, Enschede, Helmond en Oss. Zij vergaderden maandelijks met het ondersteunende adviesbureau Zunderdorp en namen deel aan overleggen met het ministerie van SZW en de VNG. Zunderdorp organiseerde behalve de bestuurlijke bijeenkomsten ook zes digitale ambtelijke bijeenkomsten voor de G40.

Netwerk Kennissteden

De relatie met het Netwerk Kennissteden Nederland werd aangehaald. De voorzitter van de NKN neemt deel aan de G40 bestuurlijke netwerkdagen, de secretaris van de NKN neemt deel aan het ambtelijk overleg van de pijler. Tijdens de AND in Oss was de campusontwikkeling onderwerp van gesprek. NKN en G40 verkennen samen de mogelijkheid van een citydeal Kennissteden. Meer investeren in onderwijs, kennisvalorisatie, R&D en innovatie ecosystemen is opgenomen in het coalitieakkoord van het nieuwe kabinet, mede op basis van een advies van Wennink: 'De route naar toekomstige welvaart'.

Vitale binnensteden

De citydeal Dynamische binnensteden kwam in 2025 goed op stoom. De G40 werd regelmatig bijgepraat, onder andere tijdens de AND in Oss en de BND in Tilburg. Maarten Burggraaf was ook in 2025 lid van de stuurgroep Retailagenda, de initiatiefnemer van onder andere de Impulsaanpak winkelgebieden. Om de samenwerking te bestendigen en de geleerde lessen te borgen, is gewerkt aan een pact voor de binnensteden, later omgedoopt tot pact voor waardevolle kernen. De samenwerking van G40-steden op het gebied van stadslogistiek kreeg vorm. De Impulsaanpak winkelgebieden is opgenomen in het coalitieakkoord van het nieuwe kabinet.

Ruimte voor werken

De ruimte voor werken in steden staat onder druk door de woningbouwopgave, maar de bewoners moeten ook kunnen werken. Ruimte voor economie is bestuurlijk besproken met vertegenwoordigers van de ministeries van EZK, VRO en IenW tijdens de BND in Hoorn. Ambtelijk is de concept-Ruimtelijk economische visie van het Rijk met de ministeries besproken tijdens de AND in Oss. 'Ruimte voor werken' kreeg een prominente plek in de concept Nota Ruimte, en is overgenomen in het coalitieakkoord van het nieuwe kabinet. Frank den Brok was delegatieleider van de VNG in het bestuurlijk overleg ruimte voor werken met IPO en de ministeries EZ, VRO, KGG en I&W. Er werd een start gemaakt met een Uitvoeringsagenda om ruimte voor werken ook daadwerkelijk te realiseren, de G40 zit hierbij ambtelijk aan tafel.

In de Community of Practice Ruimte voor werken kwam aan de orde wat werkt en wat niet, steden leerden van elkaar en experimenteerden met nieuwe werkwijzen. De CoP werd dit jaar voortgezet met bijeenkomsten in Deventer, Gouda, Zaanstad en Den Haag. De resultaten zijn gepresenteerd en besproken tijdens het landelijke BT-event in Arnhem.

Belangrijke aandachtspunten: Schuifruimte, mogelijkheden regelgeving, herstructurering en intensivering van bedrijventerreinen, energievoorziening op bedrijventerreinen en betaalbaarheid. Financiering blijft een heet hangijzer, met name de herstructurering geeft onrendabele toppen. Discussie was er ook dit jaar over keuzes maken in de economische ontwikkeling in een tijd van schaarste aan energie en arbeidskrachten.

Pijler Sociaal

Algemeen

In 2025 hebben de Sociale Pijler G40 en de themagroepen ZJO (Zorg, Jeugd, Onderwijs), WWZ (Wonen, Welzijn & Zorg), V&A (Vergunninghouders & Asiel) en A&S (Armoede & Schuldhulpverlening) opnieuw laten zien hoe waardevol het stedennetwerk is voor kennisdeling, beleidsontwikkeling en gezamenlijke beïnvloeding van het landelijke beleid. Door de grote inzet van de themagroepen, inspirerende gesprekken met netwerkpartners en inhoudelijke verdieping op de sociaal maatschappelijke opgaven voor steden, leren we van elkaar en agenderen we wat nodig is om iedereen een gezond en veilig thuis te kunnen bieden in leefbare

wijken. Het speerpunt van de Sociale Pijler. Dat een andere manier van samenwerken, een cruciale factor is, toont ons de Proeftuin Ruwaard Ussen. Op de ambtelijke netwerkdag in Oss nam de programmamanager Samenwerkwijze van de gemeente Oss ons mee in de methodiek Samenwerkwijze (ik wil, ik kan, ik heb nodig). Deze methodiek helpt om de bewoners zelf de regie te laten nemen en professionals meer integraal te laten samenwerken. Een ander aspect rondom de samenwerking in een gebiedsontwikkeling is het financieringsvraagstuk. Tijdens de bestuurlijke Netwerkdag in Hoorn gingen Annius Hoornstra (adviseur gebiedsontwikkeling bij The Positive Lab) en Ivan Nio (sociaal bouwmeester bij de gemeente Groningen) met G40-bestuurders in gesprek over Samen Slim; Het Watertorenberaad publiceerde in 2024 het rapport Samen slim; een maatschappelijk verdienmodel voor gebiedsontwikkeling. Een andere manier van denken om de sociale duurzame wijken van de toekomst te blijven ontwikkelen. Sinds december 2024 is Samen Slim onderdeel van de woontopafspraken van minister Keijzer. In het programma Opschaling Woningbouw is het gedachtegoed Samen Slim gepresenteerd als versneller van de woningbouw. Als opmaat naar de verkiezingen, presenteerde Arno van der Hoeven van Platform31 op de Bestuurlijke Netwerkdag in Tilburg, de Trendstudie die op verzoek van G40 is opgesteld. Bekijk de presentatie van Arno van der Hoeven (pdf) van Platform31. Hierbij is ook de link gelegd met de verkiezingsnotitie van SCP (pdf). De samenleving staat onder druk staat door vergrijzing, toenemende en complexere zorgvragen, arbeidsmarktkrapte, afnemend vertrouwen in politiek en instanties en geopolitieke spanningen. SCP roept politieke partijen in haar verkiezingsnotitie op om niet alleen oog te hebben voor individuele problemen, maar juist te investeren in sociale samenhang, structurele oplossingen en gedeelde waarden. Tijdens de Sociale Pijler vond verder onder auspiciën van de kiescommissie de verkiezing van de vicevoorzitter Sociale Pijler plaats. De bestuurders van de Sociale Pijler hebben wethouder Bouke Velzen van de gemeente Zoetermeer gekozen als vicevoorzitter van de Sociale Pijler.

Public Affairs sociale pijler

De kracht van het G40 Stedennetwerk is naast kennisuitwisseling en verdieping, het uitdragen van de mooie ontwikkelingen en initiatieven in onze steden en agenderen van wat nodig is om dit verder te brengen. We doen dit via gesprekken met sleutelfiguren binnen departementen, kamerleden en bewindspersonen en het versturen van brieven en position papers.

- Voor het *Ronde Tafelgesprek Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming* (5 februari 2025) hebben we het positionpaper 'Zet het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming door' (pdf) opgesteld. We roepen hierin op om te kiezen voor een structurele oplossing voor ondersteuning van kinderen en volwassenen die thuis niet veilig zijn: Zet het succesvolle Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

door in alle zorg- en veiligheidsregio's. Draag zorg voor passende wet- en stelselwijzigingen en stel incidenteel 500 miljoen transitie-middelen beschikbaar.

- Voor het *debat 13 maart 2025 over de wijziging van de Jeugdwet*, de Wet marktordening gezondheidszorg en andere wetten om de beschikbaarheid van jeugdhulp en gecertificeerde instellingen voor kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering te verbeteren (Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg, 36546) hebben we onze inbreng-G40-besluit-verbetering-beschikbaarheid-jeugdhulp (pdf) opgesteld. Als G40 onderschrijven we het belang van *regionale beschikbaarheid* van (hoog)specialistische jeugdzorg en de transformatie van de jeugdzorg naar meer *ondersteuning dichtbij*, conform het gedachtengoed van de Hervormingsagenda Jeugd en het advies van de commissie-Van Ark. Met het vaststellen van de voorgestelde zorgvormen voorzien we naast een aanzuigende werking, een averechts effect op de transformatiebeweging. We bepleiten ruimte in de wetgeving voor evaluatie en bijsturing.
- Op 23 mei 2025 heeft het G40 Stedennetwerk, samen met de gemeente Amsterdam, Utrecht en Den Haag een oproep gedaan aan minister Faber en minister Uitermark. Onze oproep was te interveniëren op het onzorgvuldige proces voor een uitvoeringstoets op de intrekking van de Spreidingswet en dit pas te heropenen als er sprake is van een uitgewerkt juridisch en beleidsmatig wetsvoorstel.
- T.b.v. het debat in juni over het *Jeugdbeleid en de Jeugdbescherming*, hebben de G4- en G40-gemeenten aandacht voor het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. In de brief aan de Tweede Kamer over het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (pdf) roepen we op om met een snelle wetswijziging te komen, die de integrale werkwijze legitimeert en mogelijk maakt en middelen vrij te maken

om door te gaan met de proeftuinen die hun meerwaarde bewezen hebben.

- In juni 2025 hebben we meegeschreven aan het door G4 opgestelde positionpaper *Bezuinig het onderwijs niet kapot*. Deze is mede ondertekend door alle relevant onderwijspartijen. Hierin roepen we op de aangekondigde bezuinigingen terug te draaien.
- N.a.v. het door VNG ondertekende Aanvullend Zorgakkoord Welzijn en Zorg (AZWA), heeft de G40 met de G4 het zogenaamde *statement AZWA* opgesteld. Hierin roepen we VNG op om bij het Rijk aan te dringen op structurele financiële borging voor het sociaal domein en de beweging naar de voorkant, een bredere inhoudelijke agenda die verder kijkt dan zorg alleen (bijvoorbeeld preventiegerichte maatregelen en vernieuwende domeinoverstijgende financieringsvormen) en dat gemeenten als medeoverheid gelijkwaardig partner zijn op inhoud, proces en financiën om zo gezamenlijk uitvoering te kunnen geven aan de noodzakelijke beweging naar de voorkant.
- Naar aanleiding van de doorgevoerde bezuinigingen voor het gemeentelijk onderwijs-achterstandenbeleid (OAB), hebben we 17 oktober 2025 samen met de netwerkgemeenten de G4 een bezwaar brief medeondertekend.
- In december 2025 hebben we als G40 de G4 brief aan de kabinetsformatie medeondertekend. In de brief roepen wij het nieuwe kabinet op de *eigen bijdrage voor kraamzorg af te schaffen en hier middelen voor vrij te maken*, zodat kraamzorg voor ieder gezin toegankelijk is en blijft. Deze brief is medeondertekend door de relevante zorgpartners.

Werkbezoeken onevenredige hardheden

Tijdens de G40-netwerkdagen in Sittard-Geleen (september 2024) deed de toenmalige minister van BZK een oproep richting de steden om inzicht te geven in knelpunten en hardheden in beleid en de aanzet tot oplossingen daarvoor. “G40, bring it on!”, riep ze op. Naar aanleiding daarvan hebben twee G40 steden, Zaanstad en Haarlem een werkbezoek georganiseerd. Daarbij stonden hardheden centraal en zijn er gesprekken met zowel inwoner, client, uitvoeringsprofessional als lokale overheden.

Zorg Jeugd en Onderwijs

In 2025 heeft de themagroep Zorg, Jeugd, Onderwijs (ZJO) opnieuw laten zien hoe waardevol het stedennetwerk is voor kennisdeling, beleidsontwikkeling en gezamenlijke beïnvloeding van het landelijke beleid. Het jaar werd gekenmerkt door intensieve samenwerking met andere themagroepen, inspirerende gesprekken met netwerkpartners en inhoudelijke verdieping op thema's als kansengelijkheid, ouderenwelzijn, wijkgericht werken en de Hervormingsagenda Jeugd. Tijdens de bestuurlijke netwerkdagen kwamen diverse actuele maatschappelijke opgaven samen. In Hoorn stond het rapport van de Hervormingsagenda Jeugd centraal en gingen bestuurders in gesprek met de Deskundigencommissie onder leiding van Tamara van Ark. Haar oproep om de inhoud weer leidend te maken en het vraagstuk als brede maatschappelijke opgave te benaderen, werd breed erkend en gedeeld door de wethouders. Zie ook de presentatie Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd. In Schiedam legden we samen met de themagroep WWZ de focus op het welzijn van senioren en de toekomst van ouderenhuisvesting. Bestuurders spraken met het landelijk aanjaagteam Wonen, Welzijn en Zorg voor Ouderen over de toenemende zorgvraag en de impact van het scheiden van wonen en zorg. In Tilburg stonden gelijke kansen voor ieder kind centraal, met inzichten van Netwerk Mét Andere Ogen en lokale praktijkvoorbeelden die het belang benadrukten van een sterke pedagogische basis en structurele, ontschotte middelen. Bekijk de presentatie van het netwerk Met Andere Ogen (pdf). Daarnaast organiseerde de themagroep ZJO meerdere online bestuurlijke sessies. Zo gingen we met Associatie Wijkteams in gesprek over wijkgericht werken, waarbij ook ervaringen uit Hengelo en Zwolle aan bod kwamen. Verder bespraken we met de wethouders en Chaja Deen (Nji) de G40-visie op onderwijs en de gewenste lobby richting het Rijk. Dit mondde uit in een Kamerbrief als input voor het debat over Passend Onderwijs (in afstemming met VNG, G4 en ONSwv). Ook ambtelijk was 2025 een actief jaar, met net-

werkdagen in Oss en Maastricht. In Oss gingen we twee keer in gesprek met de VNG: met Bert Roes over de rol van gemeenten in het bevorderen van kansengelijkheid in het onderwijs en met Guus Crommelin over de vraag hoe gemeenten binnen een complex beleidslandschap prioriteiten kunnen stellen op het gebied van ouderenwelzijn. In Maastricht organiseerden we samen met WWZ een sessie over gebiedsgerichte aanpak van dementie. Deze bijeenkomst stond in het teken van de onderzoeksopdracht die Platform31 in 2025 in opdracht van WWZ en ZJO heeft uitgevoerd en die begin 2026 is gepubliceerd en overhandigd aan Carsten Herstel, DG Langdurige Zorg van VWS.

Vergunninghouders en Asiel

Het afgelopen jaar stond in het teken van grote ontwikkelingen rond de opvang en integratie van nieuwkomers. Politieke keuzes en genomen landelijke wetwijzigingen met ingrijpende gevolgen voor de asielketen en de uitvoerbaarheid van het beleid in onze steden, maakten intensieve lobby vanuit de themagroep noodzakelijk. Zo riepen we vlak voor de zomer de Tweede Kamer op om de Asielnoodmaatregelenwet te verwerpen en de invoering van de Wet Regie op de Volkshuisvesting uit te stellen. Daarnaast leverden we input aan de VNG voor hun bijdrage aan het debat over het verbod op voorrang bij de huisvesting van statushouders. Ook bereidden we een rondetafelgesprek voor waarin bestuurders van G40steden in gesprek gingen met SG's en DG's van de ministeries van A&M, VRO en SZW over de noodzakelijke samenhang in de asielketen. Platform31 faciliteerde voor vijf G40steden een leernetwerk gericht op de begeleiding van asielzoekers naar werk. In dit netwerk werden de voortgang, de resultaten en de inzichten uit vijf pilots in Maastricht, Den Bosch, Amstelveen en Emmen gevolgd. Tijdens de ambtelijke netwerkdag in Maastricht in november zijn de eerste bevindingen gedeeld. De volledige uitkomsten en het advies worden in 2026 opgeleverd. Een

andere belangrijk inhoudelijke thema werd geladen door de G40-werkgroep over de opvang en begeleiding van alleenstaande minderjarige vreemdelingen. Tijdens de bestuurlijke netwerkdag in Hoorn reflecteerden we op de ontwikkelingen binnen de asielketen en de uitdagingen voor gemeenten door prof.dr. JM (Jaco) Dagevos | Erasmus University Rotterdam. Zie de presentatie [Samenwerken in de asielketen](#) (pdf). We hebben toen ook een panelgesprek georganiseerd met onder andere Joeri Kapteijns, bestuurslid COA en Ingrid Hoogstrate, directeur beleidsdirectie beleid inclusieve samenleving VNG. Voor deze sessie waren ook de leden van de TCAM (Tijdelijke commissie asiel en migratie) en de G4-steden uitgenodigd. Tijdens de bestuurlijke netwerkdag (BND) in Schiedam organiseerden we samen met de themagroepen Woningmarkt en WWZ een sessie over wonen in de wijk en de huisvesting van bijzondere doelgroepen ('Meer dan een huis'). Tijdens de BND in Tilburg bezochten we een opvanglocatie voor Oekraïense ontheemden en gingen we in gesprek over het langetermijnbeleid en het toekomstperspectief voor hun opvang en ondersteuning.

Wonen Welzijn en Zorg

De themagroep Wonen, Welzijn, Zorg werkte ook in 2025 over de schotten heen en zocht actief en verstevigde, ook na de voorzitterswissel in mei, de verbinding met de themagroepen ZJO en Woningmarkt. De samenwerking in het fysiek en sociaal domein kreeg onder andere vorm in een WWZ opdracht aan Platform31. Zij leverden, met input van G40-steden, de [publicatie](#) 'Sociaal en fysiek verbinden is noodzaak voor ruimtelijk-maatschappelijke opgaven' op in 2025. Prof. dr. Mark van Twist schreef een reflectie op de beweging richting een integrale, wijkgerichte aanpak. Tijdens een goed bezochte bijeenkomst werden ervaringen uitgewisseld en kansen besproken. Wonen en Welzijn kwamen ook aan de orde tijdens een brede sessie over huisvesting van bij-

zondere doelgroepen waar samen met Aedes werd gekeken naar wat er nodig is om deze doelgroepen goed te laten landen in de wijk. Dit binnen de bredere scope van woningtekort, welzijn en leefbaarheid van wijken. Ook werd de samenwerking gezocht met het aanjaagteam Wonen, Welzijn, Zorg voor ouderen en werden de kansen voor steden en inwoners besproken tijdens een informatieve sessie. Zie ook de presentatie [Welzijn en ouderen](#) (pdf). Later in 2025 droeg WWZ actief bij aan de landelijke bestuurlijke conferentie 'de stad als thuis' van het aanjaagteam. In 2025 werd zowel ambtelijk als bestuurlijk input geleverd aan de opdracht aan Platform31 'gebiedsgerichte aanpak dementie in de G40-wijk, samenhang sociaal en fysiek'. Oplevering van deze gezamenlijke opdracht van de themagroepen ZJO en WWZ werd tijdens de BND van februari 2026 gepresenteerd. Zie ook de [presentatie](#) 'Gebiedsgerichte aanpak: dementie in de G40-buurt en wijk' (pdf). Vanuit de themagroepen is een inhoudelijke bijdrage geleverd aan de Zorgstandaard Dementie 2026.

Armoede en schulden

De G40-themagroep Armoede en Schulden heeft in 2025 doorgepakt op het gesprek dat eind november met Engbersen is gehouden. Engbersen riep op vooral uitwerking te geven aan wat primair een gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Het Rijk moet – mede krachtens de grondwet – het sociaal minimum garanderen, het is aan gemeenten om binnen dat kader te zorgen voor: maatwerk, kwaliteit van de dienstverlening, preventie en integrale aanpak van bestaanszekerheid

De G40-kerngroep heeft vervolgens besloten om deze vier thema's nader uit te werken met als doel de nieuwe wethouders armoede en schulden en de nieuwe colleges na de verkiezingen in maart 2026 een vliegende start te bezorgen. Elke bijeenkomst is ingeleid door een deskundige partij van buiten: Stimulansz over Maatwerk, de belastingdienst en de Dienst Toeslagen over de kwaliteit van de samenwerking bij de organisatie van de dienstverlening, de VNG over het preventieprogramma en tot slot Erik Dannenberg van de Raad voor de Volksgezondheid en Samenleving over hun rapport 'Van overleven naar bloeien', met een oproep om de gemeentelijke hulp minder aanbodgericht te maken en een meer duurzaam karakter te geven, bijvoorbeeld via een abonnement op bestaanszekerheid. In januari 2026 is de laatste bijeenkomst geweest. In maart 2026 verscheen in de vorm van een brief de boodschappen voor de nieuwe wethouders. Belangrijkste boodschap: een effectief armoedebeleid vergt inzet van het gehele college, wethouders armoede kunnen het niet alleen af. Maak de dienstverlening minder aanbodgericht en zorg ervoor dat mensen over de netwerken, vaardigheden en competenties beschikken om duurzaam uit de problemen te geraken. Deze brief heeft uiteraard ook de functie om de nieuwe colleges en de nieuwe wethouders te prikkelen en uit te nodigen actief te worden in G40-verband. Verder heeft in 2026 Platform31 een programma afgerond rond scholing en deskundigheidsbevordering betreffende de

'stress-sensitieve dienstverlening. Een 15-tal gemeenten hebben aan dit programma deelgenomen. In 2026 krijgt dit programma een vervolg.

Eind 2025 hebben de wethouders Velsen en De Geest kennisgemaakt met de programmadirecteur Armoedebeleid van SZW. SZW wil het voortouw pakken bij een pilot rond kwetsbare gezinnen. Zowel Zoetermeer als Deventer willen betrokken zijn bij dit 'praktijklab'. Doel is de werkwijzen en formules te ontwikkelen die ertoe bijdragen dat gezinnen duurzaam uit de problemen geraken. En dat is interessant, omdat het ook licht gaat werpen op wat het Rijk moet doen en vooral moet laten om gemeenten en partners voldoende in positie te brengen om het 'goede te doen'.

Zorg en Veiligheid

Vanuit onze stedelijke problematiek en rol van centrumsteden, zien we als G40-opgaven rondom Zorg en Veiligheid, die vanwege hun themagroep overstijgende karakter niet exclusief passen in een themagroep, maar wel aandacht behoeven. Daarom hebben we de werkgroep Zorg en Veiligheid gestart. In deze werkgroep kunnen bestuurders de stedelijke problematiek rondom Zorg en Veiligheid in G40-verband agenderen en de kracht van het G40 Stedennetwerk benutten: kennisuitwisseling en lobby. Tijdens de bestuurlijke netwerkdag in Schiedam hebben we stilgestaan bij de inzet van Zorg- en Veiligheidshuizen op preventie en proeftuin Ketenkracht. Burgemeester Marco Out en wethouder Gert-Jan Schotanus van Alphen aan den Rijn namen ons mee in een verkennend onderzoek naar interventies zoals de Persoonsgebonden Aanpak, Maatwerk aanpak Jonge Verdachten en Preventie met Gezag. Uitdagingen die uit het onderzoek naar voren kwamen zijn dan ook onder andere gegevensdeling, naadloze overgang van 18-/18+, randvoorwaarden op orde voor consistent beleid (doorontwikkeling in plaats van vernieuwing).

Zorg en Veiligheidshuizen roepen gemeenten op om interventies en samenwerking tussen zorg, veiligheid, en onderwijs op regionaal niveau te organiseren in plaats van per gemeente, om een beter overzicht en consistentie te waarborgen.

Sylvia Huis in 't Veld, regiocoördinator van het Platform Integrale Veiligheidszorg, gaf die dag een korte toelichting op de aanpak van deze doelgroep in veiligheidsregio Twente. Vroeg signalering, het door ontwikkelen van een sluitende aanpak en het vergroten van de informatiepositie zijn belangrijke sleutelwoorden in de aanpak. In de *Proeftuin Ketenkracht triple problematiek en risicogedrag Almelo* worden grenzen opgezocht en (on)mogelijkheden van het systeem in kaart gebracht om vanuit het inwonersperspectief ingewikkelde en onveilige situaties aan te pakken. Burgemeester Richard Korteland van Almelo ging met bestuurders in gesprek over de dilemma's en knelpunten die naar boven komen bij casuïstiek waar vaak sprake is van 'triple problematiek': LVB/VG, psychiatrie en verslaving, gecombineerd met risicogedrag zoals onveiligheid, maatschappelijke onrust en overlast. Op de dag van de Stad in Enschede, hebben we met BZK de Bestuurderstafel Zorg en Veiligheid gefaciliteerd waar burgemeester Richard Korteland van de gemeente Almelo en een vertegenwoordiger van het Rijk met bestuurders in gesprek ging over de aanpak Verward Gedrag en de noodzaak om uit de kokers te komen. Hoe zorgen we ervoor dat we beter kijken naar de aard van de meldingen en daar de best passende oplossingen voor vinden, met als uitgangspunt: 'one size fits none'. Vraagstukken zijn doorzettingsmacht in vrijwillig kader, integraliteit, randvoorwaarden voor gelijktijdigheid in de samenwerking, zoals goede overdracht, gegevensdeling, maar ook onconventionele woonvormen en nieuwe kaders van dwang en drang om te voorkomen dat mensen onnodig in daklozen opvang of forensisch kader komen. Hoe voorkomen we dat de kwetsbare wijken, extra worden belast. Huidige kaders passen niet.

Pijler Fysiek

Ook in 2025 hebben de steden Almere, Tilburg, Hengelo, Delft, Dordrecht, Zaanstad en Apeldoorn zich extra ingezet – namens de 41 steden – op de uitdagingen binnen het fysieke domein door kennis te delen en de stedelijke belangen te behartigen via lobby. De G40 Fysieke Pijler bestaat uit vier themagroepen: Woningmarkt, Duurzaamheid, Leefomgeving en stedelijke transformatie en Slimme duurzame verstedelijking en mobiliteitsvernieuwing. Vanuit de Fysieke Pijler wordt extra ingezet op het thema Circulair Bouwen. Met dit jaarverslag blikken we terug op de behaalde resultaten en inspanningen in 2025.

De fysieke pijler kijkt met trots terug op het werkbezoek dat de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (Vro) heeft gebracht aan het G40 Stedennetwerk in Delft. Tijdens het bezoek hebben we gesproken over de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting (Wvrv) waarin we ons gericht hebben op de verduurzaming van onze steden en het realiseren van voldoende betaalbare woningen voor onze inwoners. We adresseerden onze zorgen over de toen op handen zijnde huurbefrozing en de ingewikkeldheid van het werken met woningbouwpercentages in de stad én woningbouwregio's met een provincie die hier uiteindelijk op toeziet. De Wvrv is naar verwachting 1 juli 2026 van kracht. Dan start officieel de uitvoering.

De totstandkoming van de Ontwerp Nota Ruimte heeft het G40 Stedennetwerk met veel interesse gevolgd. In februari presenteerde de DG

Ruimte van het ministerie van VRO, Marjolein Jansen, de voortgang van dit zelfbindende rijkskader aan de bestuurders van onze steden en ging zij met ons in gesprek. In december heeft de Fysieke Pijler namens het G40 Stedennetwerk een zienswijze ingediend op het ontwerp en gepleit om tussen Rijk en stad langjarige integrale verstedelijkingsafspraken te maken over wonen, werken, infrastructuur, weerbaarheid en maatschappelijke voorzieningen, inclusief de bijbehorende investeringen voor een groene en gezonde leefomgeving. Waarbij er ruimte is voor de lokale eigenheid van de stad. Om het langjarige en bindende karakter van de ontwerp-nota te bestendigen.

Circulair bouwen

Namens de G40 trekt Tilburg het kennisdelen over het circulair bouwen in een stedelijke omgeving. Samen met de steden Amersfoort, Breda, Delft, Deventer, Eindhoven, Helmond, Hilversum, Leiden, Leeuwarden, Nijmegen, Oss en Zwolle. In 2025 zijn er sessies geweest over: de circulaire grondstoffenhub in Amersfoort en Utrecht, het realiseren van circulaire infrastructuur door het ministerie van IenW, presenteerde de Raad van de Leefomgeving en Infrastructuur het rapport *Bouwen met toekomst*, gingen we in gesprek met Leiden over de Leidse ladder voor verduurzaming openbare ruimte.

Door kennis te delen lukt het om te komen tot gemeenschappelijke ambities. In 2025 zijn veel G40-steden via deze kennisdeling aangesloten op de Samenwerkingsagenda Toekomstbestendige gebiedsontwikkeling. Een spoor binnen deze samenwerking is het voorbereiden op nieuwe EU richtlijnen over duurzaam bouwen. En tot slot scharen steeds meer G40-steden zich achter de lobbyoproep om het versnellen van de bouwopgave mede te realiseren door het integreren van het circulair bouwen in het landelijke Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) te

bewerkstelligen. De aansluiting van het thema circulair bouwen bij de landelijke krachtenbundeling circulaire economie zou daarin een mooie tussenstap zijn.

Woningmarkt

G40–stad Delft heeft het voorzitterschap van de bestuurlijke en ambtelijke themagroep Woningmarkt namens de 41 steden van het netwerk. Ook dit jaar zijn er weer mooie stappen gezet. Waarvan het werkbezoek van de minister van Vro aan Delft de meest opvallende was!

In 2025 waren Huisvesting van aandachtsgroepen en Wonen en Zorg de bestuurlijke thema's tijdens de netwerkdagen. Het ministerie Vro organiseerde in 2025 landelijke bijeenkomsten over de Wet versterking regio

volkshuisvesting. Karin Schrederhof, wethouder Delft Wonen en Zorg, heeft namens ons netwerk deelgenomen aan panelgesprekken tijdens deze bijeenkomsten in Leiden en in Eindhoven.

Ambtelijk is er tussen de steden veel kennis gedeeld over woningdelen en –splitten, het realiseren van betaalbare koop in de stad en zijn de actuele wetgevingstrajecten in de Tweede Kamer gevolgd in samenwerking met de VNG. De steden zijn op deze manier in de gelegenheid om de signalen uit de stedelijke praktijk via de VNG over te brengen naar 'Den Haag.'

Duurzaamheid

In 2025 heeft de themagroep Duurzaamheid binnen het G40 Steden-netwerk haar rol als verbindende en agenderende kracht verder versterkt. Vanuit de Fysieke pijler werkte de themagroep samen met andere themagroepen aan de gezamenlijke stedelijke opgaven rond de thema's wonen, werken en vervoeren.

Focus op verduurzamen en aardgasvrije gebouwde omgeving en energiesysteem van de toekomst

De focus en scope voor het behartigen van de belangen van de G40–gemeenten lagen bij deze themagroep op een toekomstbestendig energiesysteem en het verduurzamen en aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving:

- Het versneld uitrollen van warmtenetten
- Een rechtvaardige energietransitie
- Een toekomstbestendig decentraal energiesysteem en energiebronnen
- Aanpak netcongestie.

Daarbij is nadrukkelijk de verbinding gezocht met andere thema's binnen de G40, omdat energie, wonen, economie en bestaanszekerheid in de praktijk nauw met elkaar samenhangen.

Actief belangen van G40 steden inbrengen bij landelijke partners

De inzet in 2025 richtte zich op drie sporen: belangenbehartiging, kennisdeling en inhoudelijke koersbepaling. De themagroep bracht de belangen van de G40-steden actief onder de aandacht bij Rijk, Kamer en andere landelijke partners. Dat gebeurde onder meer via position papers, routekaarten, zienswijzen en bestuurlijke oproepen. Daarbij lag de focus op het creëren van de juiste randvoorwaarden voor gemeenten om lokaal tempo te kunnen maken.

Inhoudelijk stonden vooral de effecten van netcongestie, het slim benutten van het elektriciteitsnet en de uitrol van warmtenetten centraal. De themagroep leverde concrete bijdragen aan het landelijke debat over de versnelling van collectieve warmtenetten, de betaalbaarheid van de warmtetransitie en de noodzaak van slimme, gebiedsgerichte oplossingen voor het elektriciteitsnet. Betaalbaarheid en energierechtvaardigheid vormden daarbij de rode draad.

Voor de inzet van warmte is er een werkbezoek aan Denemarken georganiseerd voor bestuurders en ambtenaren van een aantal G40-steden. In mei 2025 deelden de G40-themagroep kennis en ervaringen uit met de Danish Board of District Heating.

Terugkijkend was 2025 een jaar waarin de themagroep Duurzaamheid zichtbaar richting heeft gegeven aan de stedelijke energietransitie. Met een stevige lobby op inhoudelijke thema's als het leveren van input op

de verkiezingsprogramma's en coalitievorming, actieve kennisuitwisseling en een gezamenlijke inhoudelijke agenda zijn de belangen van de G40-steden goed vertegenwoordigd.

Belangrijkste activiteiten in 2025

- Position paper rechtvaardige energietransitie
- Position paper verduurzamen en aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving
- Position paper versterken lokaal energiesysteem
- Routekaart versterken lokaal energiesysteem
- Routekaart versnellen uitrol warmtenetten

Leefomgeving en Stedelijke Transformatie

De bestuurlijke themagroep Leefomgeving en Stedelijke Transformatie is in 2025 twee maal bij elkaar geweest. Beide keren stond Datagedreven werken centraal. Op 4 juni in Schiedam verzorgden Eindhoven en Dordrecht presentaties over hun werkwijze en gingen bestuurders met VRO en NEPROM in gesprek over de wijze waarop door de verschillende partijen in een gebiedsontwikkeling samen van dezelfde data gebruik gemaakt kan worden.

Op de bestuurlijke netwerkdag in september in Tilburg organiseerde de themagroep samen met de themagroep Slimme Duurzame Verstedelijking en Mobiliteitsvernieuwing een sessie over datagedreven versnelling van gebiedsontwikkelingen met een inspirerende aanpak van koploper Alkmaar en reflectie door Adrian Los van Vro. Inzet van data zal de komende jaren steeds relevanter worden in gebiedsontwikkelingen, G40-steden kunnen van elkaar leren hoe de eerste stap én de vervolgstappen te zetten om data in te zetten.

De ambtelijke werkgroep organiseerde samen met het programma Stedelijke Transformatie op de ambtelijke Netwerkdag van 13 maart in Oss een sessie over spoorzone-ontwikkeling. Veel G40-steden werken aan de transformatie van hun stationsgebied en de ontwikkeling van de spoorzone. De ontwikkeling van de spoorzone in Oss stond centraal in deze bijeenkomst, maar daarnaast was er voldoende ruimte voor het delen van ervaringen vanuit andere steden.

En op de ambtelijke netwerkdag in Maastricht in november organiseerde de werkgroep samen met de collega's van Maastricht de sessie Stedelijke Transformatie in de praktijk met een bezoek aan het Belvédèrekwartier in Maastricht.

Slimme duurzame verstedelijking en mobiliteitsvernieuwing

De steden Dordrecht en Apeldoorn zijn de trekkers van het thema Slimme duurzame Verstedelijking en mobiliteitsvernieuwing. De thema-groep is nauw betrokken bij het DMI-ecosysteem (Dutch Metropolitan Innovation). Er zijn zeven G40-koplopersteden (Almere, Amersfoort, Apeldoorn, Dordrecht, Heerlen, Helmond en Zwolle) betrokken bij het DMI-ecosysteem.

Tijdens de ambtelijke en bestuurlijke netwerkdagen in 2025 presenteerden de koplopersteden aan de bestuurders van het G40 Stedennetwerk wat digitalisering en data bijdragen aan de grote opgaven van de steden. Bijvoorbeeld door met een digitale tweeling inzicht te bieden in de bereikbaarheid, wateroverlast of hittestress in de stad. Op die manier kan digitalisering en data een krachtig hulpmiddel zijn bij het beantwoorden van beleidsvragen en het onderbouwen van besluiten. Deze presentaties zijn aanleiding geweest om in 2026 een handreiking voor

bestuurders te ontwikkelen om datagedreven werken in te zetten als sturingsinstrument. Wordt vervolgd!

Overige Themagroepen

Europa

Platform31 heeft binnen de G40-themagroep Europa ondersteuning geboden om de kennis- en netwerkpositie van G40-steden te versterken op het gebied van Europese beleidsontwikkelingen, programma's en financieringsmogelijkheden. Hierbij lag de focus op het vertalen van de meest recente Europese agenda's naar de gemeentelijke praktijk en het vergroten van het handelingsperspectief – oftewel de concrete mogelijkheden tot actie – van steden binnen Europese netwerken en samenwerkingsverbanden.

- Platform31 fungeerde als kennispartner en verbinder, mede door haar betrokkenheid bij diverse Europese programma's en netwerken, zoals Driving Urban Transitions, URBACT, de European Urban Initiative, de Urban Agenda for the EU en de missie 100 Climate-Neutral and Smart Cities.
- De activiteiten zijn uitgevoerd in samenwerking met partners als het ministerie van BZK en de VNG.

Belangrijkste activiteiten:

- Het jaarlijks actualiseren van de G40-Netwerkaart Europa.
- Het leveren van inhoudelijke bijdragen aan Europa-workshops tijdens ambtelijke en bestuurlijke netwerkdagen.
- Presentaties van onze netwerkaart tijdens de bestuurlijke netwerkdag in Tilburg en het uitvoeringscongres van de VNG.
- Organisatie van een deelsessie tijdens de ambtelijke netwerkdag in Maastricht, waarbij de drie pijlers van Europese agenda's zijn verbonden.

Deze deelsessie leidde tot de wens van ambtelijke trekkers om in 2026 meer ruimte te geven aan Europese onderwerpen. Het doel van de activiteiten in 2025 was om Europese zaken inhoudelijk en thematisch te benaderen. Op deze manier wordt Europa verbonden aan de concrete en actiegerichte behoeften van de G40-steden.

In Maastricht heeft Platform31 de belangrijkste Europese beleidsagenda's onder de aandacht gebracht, zoals het meerjarige Europese kader van de Europese Commissie, de Energy Performance Building Directive en het Affordable Housing Plan. De themareis naar Straatsburg is verplaatst, maar Platform31 blijft nauw betrokken bij de inhoudelijke programmering. Deze activiteiten hebben bijgedragen aan de profilering van Platform31 als dé partner voor G40-steden om Europese onderwerpen inhoudelijk beter te begrijpen en te benutten.

Daarnaast hebben we samen met onder andere de Nederlandse vertegenwoordiging van de Europese Commissie, Universiteit Utrecht en The Dutch Urban Envoy de Europadag Samenwerken & Innoveren voorbereid, die op 28 januari 2026 heeft plaatsgevonden. Tijdens deze Europadag zijn de belangrijkste agenda's van de Europese Commissie besproken en is de verbinding gelegd met al onze Europese projecten, waarbij G40-gemeenten een prominente rol hebben gespeeld. Ook maakte Cecilia Thorfinn (waarnemend hoofd van de Nederlandse Vertegenwoordiging van de Europese Commissie) bekend dat Platform31 het Europe Direct-contactpunt is geworden.

Financiën

De belangrijkste aandachtspunten voor de themagroep Financiën waren in 2025 het ravijnjaar 2026 en verder, en de middelen betreffende Jeugdzorg. Hoewel dit geen specifiek G40-probleem is, maar alle gemeenten raakt, zijn wij als G40 nauw betrokken bij de VNG in de discussie hierover met het kabinet. De taken en middelen voor de jeugdzorg

waren ook in 2025 een aandachtspunt. Begin 2025 is naar aanleiding van deze discussie het rapport 'Groeipijn' van Van Ark verschenen, hieruit is een incidentele compensatie gekomen van vijftig procent voor de jaren 2023 en 2024 en voor de jaren 2025 t/m 2028 een incidentele compensatie. De G40 maakte zich 2024 al druk over de overheveling van de specifieke uitkeringen naar het gemeentefonds. Inmiddels is bekend dat acht van de 185 specifieke uitkeringen overgeheveld zullen worden naar het gemeentefonds. De verwachting is dat er in 2027 nog tien specifieke uitkeringen zullen worden overgeheveld naar het gemeentefonds. De korting van tien procent op deze budgetten is inmiddels wel verwerkt in de Rijksbegroting. De vraag is dan ook wanneer de specifieke uitkeringen niet overgaan naar het gemeentefonds hoe dan de bezuiniging zal worden verwerkt en of deze dan op een andere manier bij de gemeenten terecht gaan komen?

G40 Bestuurlijke themagroep Veiligheid

De G40 bestuurlijke themagroep Veiligheid focust op actuele openbare orde en veiligheidsvraagstukken in grote gemeenten. Burgemeesters van de grote steden brengen bespreken hier de belangrijkste ontwikkelingen en delen ervaringen uit. In het afgelopen jaar is er veel aandacht geweest voor vragenstukken rond het toenemend aantal explosies in steden, de opgave om burgers en bedrijven weerbaar te maken tegen Major Hazards, de rol en positie van de gemeenten bij demonstraties. Ook de jaarwisseling is een terugkerend thema. Afgelopen jaar is besloten om voor specifieke vraagstukken op het grensvlak van veiligheid en het sociaal domein een aparte themagroep te starten. De themagroep is besloten en wordt voorgezeten door de burgemeester van Haarlem. De agenda wordt bepaald door de deelnemers. Het secretariaat ligt bij het CCV.

Interbestuurlijke samenwerking

In 2025 heeft de themagroep Interbestuurlijke samenwerking ingezet op het laten landen van de kernboodschappen. Deze betreffen het belang van regionaal werken als hét niveau om te werken aan de maatschappelijke opgaven, de erkenning van steden als trekkers van regionale samenwerking, en de onmisbare aandacht voor álle regio's in het land (en niet alleen de randen van het land, als tegenstelling van stedelijke gebieden). Hiervoor hebben we via de contacten met het ministerie van BZK en de VNG input geleverd voor het vervolg op het rapport Elke regio telt!, zoals de voorbereiding van de visie op de regio (verenigingsdialoog VNG en onderzoek Berenschot). In de consultatie rond het beleidskader decentralisering en gedeconcentreerd bestuur hebben we BZK een reactie gestuurd, die heeft geleid tot meerdere aanpassingen. Ook hebben we kamerleden gevoed met onze standpunten, bij commissiedebatten BZK. Het resultaat is dat zowel BZK en de VNG de G40 zien als een des-

kundige partner, met wie het komende jaar, onder het nieuwe kabinet, verder gebouwd kan worden aan een benadering van de regio, die recht doet aan de praktijk.

Om het onderwerp van interbestuurlijke samenwerking te verbinden aan de inhoudelijke thema's waarop de G40 acteert, hebben we tijdens ambtelijke en bestuurlijke netwerkdagen meerdere sessies georganiseerd. Zo spraken we met hoogleraar bestuurskunde Martijn Groenleers over strategieën voor bestuurlijke samenwerking met het nieuwe kabinet (13 maart in Oss en 26 september in Tilburg), en met voorzitter van de VNG Leonard Geluk over de (on)wenselijkheid van congruente regionale indelingen, mede naar aanleiding van de Nota Ruimte (13 februari Hoorn).

Tenslotte is de themagroep uitgebreid met ambtelijke vertegenwoordigers vanuit verschillende steden. Ook hebben we het voorstel voor een andere positionering van de themagroep besproken met AOT en DB.

Informatie over de G40-steden

De G40 is een netwerk van eenenveertig Nederlandse steden met samen ruim vijf miljoen inwoners. Deze steden buigen zich in pijlers en thema-groepen over de vele thema's en vraagstukken waarmee zij te maken hebben. Het netwerk spant zich in om daarover kennis met elkaar te delen en te ontwikkelen. Het andere belangrijke doel van het netwerk is het vragen van aandacht van het Rijk voor de juiste randvoorwaarden waaronder de steden hun werk kunnen doen. Partnerschap is hierbij een belangrijk uitgangspunt.

Zowel in de belangenbehartiging als in de kennisuitwisseling werkt de G40 samen met andere organisaties, zoals de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de G4, M50, P10, K80 en Platform31, dé kennispartner van de G40.

Meer informatie over de G40, onder andere over de pijlers en de thema-groepen, staat op www.g40stedennetwerk.nl.

De 41 gemeenten van de G40 zijn: Alkmaar, Almelo, Almere, Alphen aan den Rijn, Amersfoort, Amstelveen, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Breda, Delft, Deventer, Dordrecht, Ede, Eindhoven, Emmen, Enschede, Gouda, Groningen, Haarlem, Haarlemmermeer, Heerlen, Helmond, Hengelo, 's-Hertogenbosch, Hilversum, Hoorn, Leeuwarden, Leiden, Lelystad, Maastricht, Nijmegen, Oss, Roosendaal, Sittard-Geleen, Schiedam, Tilburg, Venlo, Zaanstad, Zoetermeer en Zwolle.

